

Водич за родитеље и старатеље за учење на радном месту

За ученике у државним школама
у NSW и за ученике који похађају курсеве
за HSC у TAFE NSW институтима

Део 1

О учењу на радном месту

- Програми за учење на радном месту су део наставног програма средњих школа у NSW. Програми подстичу ученике да проведу један планирани део времена – обично недељу дана – на радном месту које су сами одабрали, као вид корисне допуне знања које су стекли у учионици.
- Учење на радном месту је важно за све ученике државних школа у NSW и за ученике са различитим способностима.

Зашто је учење на радном месту важно?

Учење на радном месту помаже ученицима да:

- из прве руке стекну знање о променљивом свету рада и предузећа;
- испитају своје наклоности за врсте посла или каријеру;
- заврше своје курсеве у амбијенту одређене индустријске гране;
- стекну директно искуство о квалитетима које послодавци траже;
- стекну опште радне вештине, као што су комуницирање на радном месту и умеће са људима ('people skills') и/или вештине које су специфичне за одређену индустријску грану, као што су способности за стицање стручног образовања и обуке (vocational education and training - VET);
- стекну веће самопоуздање и зрелост, као и да боље упознају себе тако што ће бити присутни у средини у којој раде одрасли;
- испитају однос између учења у школи, обуке на TAFE NSW или у приватним или друштвеним регистрованим организацијама за обуку (private or community registered training organisation - P/C RTO), студирања на факултету и будућег запослења и обуке;
- успешно заврше школу и пређу из школе на даље образовање, обуку и посао.

Које су две главне врсте програма за учење на радном месту?

Work Experience

- Ученици учествују у општој оријентацији о 'свету рада', обично на пољу оног предмета који ученик одабере. Ученици могу да посматрају разне послове, као и да раде под надзором оно што одговара њиховим вештинама.
- Work experience надограђује програме рада, каријере

и образовања о предузетништву, као и курсеве и друге школске активности за планирање каријере.

- Ти програми се обично прво похађају у 9. и 10. разреду. Додатне могућности могу да буду на располагању и у 11. и 12. разреду.

Work Placement

- Work placement обухвата ученике 11. и 12. разреда који у оквиру Сведочанства средње школе (Higher School Certificate – HSC) похађају курс који одређена индустријска грана признаје. Ти курсеви укључују пословне услуге, грађевинарство, естрадне уметности, угоститељство, информатику, обраду метала и инжињеринг, примарне индустријске гране, малопродају и туризам.
- Ти стручни курсеви могу да се уче у школи или у TAFE NSW институту, а понекад и код неке приватне или друштвене организације за обуку (private or community registered training organisation - P/C RTO), које се такође зову 'private provider' и које имају уговор са школом за одржавање одређеног курса који је заснован на индустријској грани.
- Work placement је **обавезан за HSC** за све курсеве који су горе наведени. Током work placement, послодавац код кога ученик одлази на праксу као добровољни радник надгледа ученика на радном месту док он вежба и проширује одређене индустријске вештине које је учио ван радног места у школи, на TAFE NSW или код неке P/C RTO.
- Work placement користе наставници да би установили да ли су ученици стекли способности за испуњење стандарда одређене индустријске гране. То може да се обавља у партнерству са одговарајуће квалификованим проценитељем на радном месту (workplace assessor).
- Способност ученика доводи до стицања VET квалификације која је специфична за индустријску грану и која је призната широм Аустралије.

Да ли постоје неки други програми за учење на радном месту?

- Да. Они укључују програме за образовање о предузећима, учење у друштвеној заједници и програме где ученици имају ментора, а које спроводе послодавци на радном месту.

Ако имате проблема са разумевањем овог документа или желите да добијете више информација, молимо вас да назовете Телефонску службу тумача на 131 450, да тражите тумача за ваш језик и да их замолите да вам назову школу или одговарајући TAFE NSW институт или P/C RTO. Те услуге су за вас бесплатне.

Део 2

Како се одвија учење на радном месту (Workplace Learning)

- Програме учења на радном месту организује и одобрава школа, а када ученик похађа друге образовне установе, то може да буде TAFE NSW или P/C RTO која има уговор.
- Већина ученика ће имати прилику да учествује у учењу на радном месту у некој фази свог средњошколског образовања.
- Радна места се налазе за ученике на основу курса који похађају, зависно од каријере коју планирају и других предмета.
- Ученици учествују у активностима које им организују наставници пре одласка на радно место, тако да су ученици добро припремљени за ново искуство.
- Ученике надгледа послодавац код кога се обавља пракса или именовани пословођа на радном месту. Њихов је посао да се побрину да ученици добију одговарајуће активности које ће их стимулисати и подстицати.
- Ваша школа, TAFE NSW институт или P/C RTO су такође обавезни да брину о ученицима на радном месту. Наставник ће доћи у контролу или назвати послодавца код кога се обавља пракса или пословођу на радном месту, као и ученика да провери напредак и добробање ученика. Поред налажења радног места за ученике, обавезно је да се прати и њихов рад.

Како ученици добијају радна места?

Ово је неколико начина на које се ученици усклађују са радним местима.

- Школа, или где је то случај, TAFE NSW институт или P/C RTO добије радна места и онда распореди ученике у складу са захтевима послодавца и са интересовањима, потребама и плановима за каријеру ученика.
- Обавезни HSC VET **work placements** се добијају преко Локалног партнерства са друштвеном заједницом (Local Community Partnerships - LCPs) које је основано да координира распоређивање на радна места. Наставник усклађује ученике са квалитетним радним местима које нуди LCP.
- Ученици уз помоћ школе, родитеља или старатеља сами налазе место за **work experience** и подносе га школи, односно TAFE NSW институту на увид и одобрење. Када ученици сами нађу радно место код послодавца код кога ће обављати праксу, школа или TAFE NSW институт им даје смернице и препоруку за послодавца.

Са колико година могу ученици да учествују?

Могу да учествују они ученици који имају 14 година или више. Ако је ученик млађи од 15 година, постоје ограничења што се тиче времена када ученик може да ради.

Када ученици иду на учење на радном месту?

- Школа, TAFE NSW институт или P/C RTO одлучују о томе када ће се током године одржавати активности учења на радном месту и који ученици ће учествовати, обично у консултацији са друштвеном заједницом. Они ће вас, као родитеље или старатеље, обавестити о детаљима сваког програма.
- Од ученика се очекује да сваки дан док програм траје иду на радно место.
- Пошто је учење на радном месту део наставног програма, програми се спроводе током тромесечја / наставе у школи или на TAFE NSW.
- Програми за учење на радном месту у 9. и 10. разреду могу да се одвијају само када има наставе.
- Ученици испод 15 година старости не могу да раде пре 7 ујутру или после 6 увече.
- У изузетним околностима, директор школе (Principal) може индивидуално да одобри учење на радном месту за ученике 11. и 12. разреда за време школског распуста. То се не односи и на божићне празнике.
- Учење на радном месту може да се прошири и на викенд, уз посебно одобрење директора школе, али само ако је рад викендом основни захтев одређене индустријске гране.

Колико далеко ће ученици требати да путују?

- До већине радних места неће морати далеко да се путује.
- Ученици могу да добију посебно одобрење за радно место које укључује смештај ван куће. То специјално одобрење зависи од доказа да ће образовна вредност за ученика на том радном месту бити изузетна. Одобрење зависи такође и од задовољавајућих аранжмана за надзор на радном месту, превоз, смештај и контролу преко ноћи.
- Ретко се догађа да неко добије одобрење за радно место у другој држави, осим ако школа није на граници између две државе или близу границе или ако одређена индустријска грана не постоји у NSW. Ако размишљате о радном месту ван своје државе, прво се обратите школи или одговарајућем TAFE NSW институту.

Како ће се организовати превоз?

- Родитељи и старатељи треба да помогну ученицима да пажљиво испланирају превоз. Школа, TAFE NSW институт или P/C RTO такође морају да помогну ученицима у планирању превоза.
- Назовите **Transport InfoLine** на 131 500 или погледајте вебсајт **www.131500.com** за ред вожње и друге информације које се односе на јавни превоз.
- Као родитељ или старатељ, морате да се уверите да ваше дете може безбедно да путује на начин који сте организовали. Ако вас нешто забрињава, треба да разговарате директно са организатором програма о томе.
- Све путне трошкове сноси ученик. Од вас се очекује да помогнете ученику у плаћању путних трошкова док буде учествовао у програму за учење на радном месту.
- Возне карте са попустом могу да се добију за путовање државним возовима, аутобусима и трајектима. Попуст може да се добије и за приватне аутобусе.
- Ако је то потребно, школа може да обезбеди карту за идентификацију са годинама старости или да на захтев ученика изда карту за идентификацију.

Каква одобрења су потребна?

- Школа, или ако је то случај, TAFE NSW институт или P/C RTO ће тражити да ви дате ученику одобрење за обављање предложене активности за учење на радном месту.
- Свака активност на радном месту мора да буде документована у Евиденцији радног места ученика (Student Placement Record) коју ће ученик добити.
- Евиденцију радног места ученика мора да потпише ученик, послодавац код кога се обавља пракса и ви, пре него што школа, или где је то случај TAFE NSW институт или P/C RTO да коначно одобрење. Када се одобри радно место, добићете копију попуњене Евиденције радног места ученика. Молимо вас да је сачувате за каснију употребу.
- Понекад није могуће изаћи у сусрет захтевима да ваш син или ћерка обавља активности код одређеног послодавца или у одређено време. О томе ћете требати да разговарате са школом или TAFE NSW институтом.
- Школа, TAFE NSW институт или P/C RTO морају бити уверени да је радно место безбедно и да ученику пружа одговарајуће радно искуство и да они могу да испуне своју дужност која се тиче бриге о ученику.

- Послодавац код кога се обавља пракса мора да наведе у Евиденцији радног места ученика како ће обезбедити безбедност ученика на радном месту.
- Као услов за одобрење радних места за HSC VET курсеве и радна места за учење у грађевинској индустрији, ученици ће морати да заврше посебну обуку о здрављу и безбедности на раду (occupational health and safety training) пре него што буду распоређени на радна места. За више информација, молимо вас да се обратите школи, или где је то случај, TAFE NSW институту или P/C RTO.

Да ли ће моје дете бити плаћено?

- Не. Ученици су класификовани као 'добровољни радници' и према томе, неће бити плаћени. По савезном или државном правилнику који се односи на одређену индустријску грану, Закону о годишњим одморима у Новом Јужном Велсу (NSW Annual Holidays Act) или Закону о надокнадама за повреде на раду (Workers' Compensation Act), послодавци нису обавезни да плате ученика.
- Department of Education and Training обезбеђује осигурање за ученике који учествују у програмима учења на радном месту. Међутим, осигурање **не важи** за оне ученике који примају плату док похађају програм учења на радном месту.
- Постоји само **један** изузетак, а то је када ваш син или ћерка има посао са скраћеним радним временом, и тај посао користи да испуни захтеве обавезног HSC VET учења на радном месту.
 - О том аранжману морате да се договорите са послодавцем и мора да га одобри школа, а где је то случај, и TAFE NSW институт или P/C RTO.
 - У том случају, ученик није добровољни радник и за њега важе услови осигурања послодавца.

Да ли су потребне дозволе?

- Ученици не би требало да обављају никакав посао за који је потребна дозвола, осим ако већ не поседују одговарајућу важећу дозволу и ако активност није директно повезана са резултатима учења на радном месту.
- Детаљи о активности за коју је потребна дозвола морају да буду наведени у Евиденцији радног места ученика (Student Placement Record) и све стране морају да је одобре (укључујући родитеље или старатеље) пре него што почне практични рад.

Део 3

Безбедност ученика

- За Department of Education and Training (Министарство) је безбедност ученика и заштита деце увек од највеће важности. То се односи и на програме учења на радном месту.
- Редовно и ефикасно комуницирање са родитељима и старатељима и са послодавцима код којих се обавља пракса је основни део свих програма за учење на радном месту.
- Министарство послодавцима даје *Водич за послодавце за учење на радном месту (An Employer's Guide to Workplace Learning)* да им помогне да ученицима осигурају безбедну средину и ефикасне могућности за учење на радном месту. Овај детаљни *Водич за послодавце* садржи савете о младима и о питањима безбедности, о забрањеним активностима и о упознавању ученика са радним местом код послодавца. Водич такође садржи важне информације о питањима заштите детета. Дужност послодавца је да се побрину да сво особље буде упознато са специјалним одговорностима везаним за рад са ученицима.
- Особље Министарства мора да пријави сваку основану сумњу да је неко дете или млада особа под ризиком од повреде. Особље такође има обавезу да пријави све оптужбе против послодавца или његових радника које се тичу заштите детета.
- Свако понашање сексуалне природе са учеником је неприхватљиво и доведће до моменталног покретања поступка. Сваки послодавац или члан особља Министарства мора да обавести директора школе (Principal) или одговорног управника TAFE NSW института о оптужбама против било ког радника које се тичу заштите детета. У том контексту, радником се сматрају и послодавци.

Директор школе или управник TAFE института, мора да обавести Одељење за испитивање учинка и понашања радника (Employee Performance and Conduct Unit) Министарства, које може ствар да преда вишим властима, ако буде потребно. Такође, озбиљне оптужбе ће се пријавити и Department of Community Services и/или, када је то оправдано, NSW Police.
- Када ученици планирају да програм учења на радном месту обављају негде где се ради са децом, на пример, у школи, забавишту или болници, млада особа ће прво морати да попуни Изјаву о забрани запослења (Prohibited Employment Declaration). То се попуњава да

би се запослиле само подобне особе за рад са децом и то је обавезно по смерницама Commission for Children and Young People. Школа или TAFE NSW институт или P/C RTO ће дати примерак Изјаве оним ученицима који треба да је попуне.

Шта се догађа у хитним случајевима?

Иако се програми за учење на радном месту организују уз сву могућу пажњу и рад на скоро свим радним местима протекне без проблема, могу да се јаве ретке и неочекиване околности у којима нешто може да крене како не треба.

Министарство има одредбе које налажу подршку ученика у хитним ситуацијама. Једна од њих је захтев да ученик мора да да податке о особи за **контакт у хитним случајевима** за оно време док буде радио, а други захтев је да ученик носи картицу (*Процедуре за безбедност и хитне случајеве – картица ученика за контакт [Safety and Emergency Procedures – Student Contact Card]*) током рада на којој ће писати кога треба назвати у хитном случају. Та картица је обично величине кредитне картице и може неупадљиво да се носи. На њој могу да буду и савети за безбедност.

- *Процедуре за безбедност и хитне случајеве - картицу ученика за контакт* даје школа ученика, или ако је то случај, TAFE NSW институт или P/C RTO. Ученик попуњава податке за контакт у хитним случајевима, под надзором и узимајући информације из попуњене Евиденције радног места ученика (Student Placement Record). Картицу користи само ученик – и то само у хитном случају.
- Током **нормалног радног времена**, ако млада особа заиста сматра да постоји неки ризик, али јој је непријатно да о томе разговара са послодавцем код кога обавља праксу или са пословођом на радном месту, треба да назове **именовану особу за контакт** у школи или где је то случај, у TAFE NSW институту или у P/C RTO, а која је наведена на њиховој Картици ученика за контакт. Ако ученик задобије озбиљну повреду, треба да зове вас. На картици ће бити уписани и ваши подаци за контакт телефоном.
- Ако се ниједан одговарајући члан наставног особља не пријави добровољно да буде особа за контакт у хитном случају, укључујући током времена између завршетка наставе и нормалног радног времена, онда учење на радном месту не може да се спроводи у то време.
- У релативно малом броју случајева, обично у 11. и 12. разреду, учење на радном месту може да се продужи

ван нормалног радног времена. То ће навести школа, или ако је то случај, TAFE NSW институт или P/C RTO у Евиденцији радног места ученика. Уколико ученик сматра да је под ризиком током тог периода ван нормалног радног времена, мора да назове вас, свог **родитеља или старатеља**. Од вас се НЕ тражи да спроводите истрагу или да решите проблеме: једноставно склоните свог сина или ћерку из ризичне ситуације. Одговорност је школе, или где је то случај, TAFE NSW института или P/C RTO да испита ситуацију на радном месту што пре пошто прими пријаву. Бићете обавештени о исходу.

- Само за период **ван нормалног радног времена**, можете да именујете неку другу одговорну одраслу особу у коју ученик има поверења да буде особа за контакт у ваше име. Подаци те особе морају да се наведу у Евиденцији радног места ученика коју та особа треба да потпише. Особа за контакт не може да буде послодавац код кога се обавља пракса или неко од његових радника, а ни момак или девојка ученика.
- **Ви или особа за контакт коју именујете**, морате школи ученика, или где је то случај, TAFE NSW институту или P/C RTO да пријавите сваки хитан случај који се деси ученику за време рада ван нормалног радног времена. То мора да се обави што пре након случаја, на пример, што раније наредног дана. Школа, или где је то случај, TAFE NSW институт или P/C RTO ће испитати инцидент и предузети одговарајуће кораке.
- Пре него што се добије коначно одобрење од школе, или где је то случај од TAFE NSW института или P/C RTO, важно је да прво дате одговарајуће податке за контакт и број **Medicare картице** у делу за родитеља/старатеља у Евиденцији радног места ученика. Medicare број је потребан за случајеве у којима ученика треба да прегледа лекар за време рада. Ученици који немају право на Medicare број могу да запишу контакт податке лекара опште праксе (general practitioner - GP). Захваљујемо вам се на помоћи.
- Ученик такође треба да упише Medicare број у *Процедуре за безбедност и хитне случајеве - картица ученика за контакт*.
- Ако имате неких питања о организацији радног места за вашег ученика, молимо вас да се обратите школи или TAFE NSW институту. То укључује захтеве ученика за радно место у разредима 8-10 где би требало да се ради ван редовног радног времена.

Део 4

Одредбе о осигурању и накнади штете

Министарство има низ одредби за заштиту ученика и послодаваца, укључујући:

- аранжмане за осигурање оних ученика који се повреду док су на пракси, укључујући путовање на посао и са посла. Родитељи и старатељи прво треба да предају захтев за исплату здравствених трошкова Medicare-у и приватним фондовима за здравствено осигурање, а потом могу да предају захтев Министарству за накнаду неплаћених трошкова.
- заштиту послодаваца у случају захтева против њих због повреде ученика или накнаду штете нанете имовини од стране ученика који учествује у програму учења на радном месту. Важе одређени услови.

Уколико ученик задобије озбиљну повреду услед учешћа у одобреном програму за учење на радном месту, Министарство ће се побринути да ученик не прође горе него неко ко обавља плаћени посао и задобије исту повреду и за кога важи Закон о накнадама за повреду на раду (Workers' Compensation Act). Из тог разлога, Министарство користи Закон о накнадама за повреду на раду Новог Јужног Велса (NSW Workers Compensation Act) као оријентир за накнаду трошкова лечења и рехабилитације ученика. Пошто ученици не примају плату, накнада не укључује изгубљену зараду. Слично плаћеним радницима, ученици такође имају право по обичајном праву (common law) да траже накнаду штете ако може да се докаже да је повреда настала због немара послодавца код кога се обавља пракса, Министарства или неке треће стране.

Ове одредбе о осигурању се односе само на програме учења на радном месту које је одобрила школа, или где је то случај TAFE NSW институт, или P/C RTO само за спољна радна места. Одобрење се уписује у Евиденцију радног места ученика (Student Placement Record).

P/C RTO ће дати податке о аранжманима за осигурање за свако радно место ученика унутар сопствене организације. Међутим, школа вашег сина или ваше ћерке и даље има обавезу да брине о ученицима док они похађају курс који одржава приватна или друштвена RTO (P/C RTO) која је склопила уговор за одржавање курса ученицима. Школа одржава редован контакт са P/C RTOs организујући програме за учење на радном месту за ученике школе.

Део 5

Како можете највише да помогнете свом детету

Пре него што се вашем детету додели радно место, прочитајте информације о учењу на радном месту које вам је дао организатор и дођите на информативна предавања у вези тога. Ако вам нешто није јасно, замолисте да вам се то детаљније објасни.

Подстакните сина или ћерку да:

- разговара о каријерама које га/је интересују и о пословима које воли
- проучи индустријске гране и каријере које га/је интересују, на пример – користећи вебсајт Аустралијске националне службе за информације о каријери (Australian national career information service): **www.myfuture.edu.au**
- попуните две странице Workplace Learning Research у његовом/њеном Дневнику о вештинама које су везане за посао (*Employment Related Skills Logbook*)
- разговара са вама о томе шта планира да научи на радном месту и о могућим питањима која би могао/могла да постави пословођи или послодавцу код кога ће обављати праксу
- сазна шта још ученику треба да се припреми за радно место. На пример, да обави активности пре почетка рада које организује школа или, где је то случај, TAFE NSW институт или P/C RTO.

Као родитељ или старатељ, можете такође да помогнете тако што ћете:

- јавити школи ако знате за одговарајућа радна места или ако ви имате да понудите радна места
- јавити школи, или где је то случај TAFE NSW институту или P/C RTO да ученик има неку инвалидност, болест, алергије или ограничења која треба да буду узета у обзир, нарочито ако то може да утиче на безбедност и надзор ученика на радном месту.

У Евиденцији радног места ученика је остављен простор у који можете да упишете те информације или можете посебно да их приложите Евиденцији. **Ако су вашем детету потребне неке измене радног места због специјалних потреба, треба да се обратите школи или TAFE NSW институту.**

Када се потврди пријем на радно место, помозите сину или ћерки да научи:

- да реорганизује друге активности да би приоритет дао/дала учењу на радном месту
- како да се облачи и испуни друге захтеве радног места,

на пример – да носи затворену обућу

- када почиње и престаје радно време (од ученика се очекује да раде током нормалног радног времена, али не пре 7 ујутру или после 6 увече ако имају мање од 15 година)
- оно што треба да зна за први дан на послу (како да путује, време доласка, коме да се обрати)
- где може да купи храну на послу или да ли треба да понесе храну са собом.

Док дете буде радило, подстакните га да:

- уради задатке или води дневник о учењу
- одмах разговара са особом која је именована као особа за контакт ако се суочи са тешкоћама, на пример – ако је забринута због безбедности, ако се деси несрећа, ако дође до повреде, индустријског спора, малтретирања или силецијског понашања.

Подстакните сина или ћерку да разговара са вама о следећем:

- како ради организација где обавља праксу, из његове/њене перспективе
- који су захтеви посла (послова) у вези образовања и обуке
- који су услови рада и улога синдиката
- здравље и безбедност на раду (occupational health and safety - OH&S) на том радном месту
- која права и дужности имају радници на том радном месту
- шта ваш син или ћерка сазнаје о својим јаким странама, особинама и преференцијама што се тиче рада на том пољу убудуће.

Непосредно после завршетка рада, разговарајте са сином или ћерком о:

- извештају који је послодавац поднео вама и одређеним наставницима
- попуњавању Дневника о вештинама које су везане за посао (*Employment Related Skills Logbook*)
- ревизији планова за каријеру и будуће запослење младе особе, као и образовању, обуци и могућностима за каријеру
- стварању и одржавању мреже контаката са овог посла и свих других послова за добијање савета, помоћи и могућности убудуће. Те информације треба да се запишу ако буду затребале убудуће.

Део 6

Важни контакти

Хвала вам што сте одвојили време да прочитате важне информације у овом *Водичу*. Надамо се да имате доста самопоуздања и да сте спремни да пружите подршку свом ученику када почне са учењем на радном месту које је од великог значаја, а које му пружа школа или TAFE NSW институт.

Ако имате неких питања, молимо вас да се обратите једној од ниже наведених особа/организација за контакт:

- координатору за програм учења на радном месту (workplace learning program coordinator) у школи, TAFE NSW институту или P/C RTO. То може да буде саветник за професионалну оријентацију (careers adviser), VET координатор или Координатор за прелазак из школе на посао (School to Work coordinator)
- саветнику за стручно образовање у одговарајућој регионалној канцеларији која припада NSW Department of Education and Training
- саветнику TAFE NSW института – TVET у одговарајућем TAFE NSW институту
- вишем координатору за учење на радном месту (Senior Coordinator Workplace Learning), Vocational Education in Schools Directorate на телефон 02 9244 5071.

Послодавац код кога ученик обавља праксу:

(да се попуни приликом доделе радног места)

Host business:	
Contact person:	
Telephone:	
Mobile:	
Address:	

© NSW Department of Education and Training (Vocational Education in Schools Directorate) November 2005

All rights reserved. Except under conditions described in the Copyright Act 1968 and subsequent amendments, no part of this publication may be reproduced by any process without permission in writing from the publisher.

This document may be photocopied to support students from NSW government schools or students enrolled in TAFE NSW institutes.

ISBN 0731384458 SCIS 1241375